

Wstęp

Sprzedaż konsumencka, jako pojęcie języka prawnego, pojawia się dopiero w ustawie z 27.7.2002 r.¹ Regulacja ta nie zawiera jednak definicji legalnej sprzedaży konsumenckiej, choć pojęciem tym posługuje się w art. 1 ust. 4 i w art. 12 ust. 1. Pojęcie sprzedaży konsumenckiej występuje też w art. 535¹, 605¹, 627¹ i 770¹ KC. Tam także nie zostało ono zdefiniowane. Pole znaczeniowe pojęcia „sprzedaż konsumencka” należy zatem wywodzić z art. 353 i 353¹ KC, a ponadto z art. 1 SprzedKonsU². Zgodnie z takim ujęciem³, za sprzedaż konsumencką uznaje się umowę sprzedaży rzeczy ruchomej (towaru konsumpcyjnego), nabywanej za zapłatą ceny przez osobę fizyczną w celu niezwiązanym z działalnością zawodową lub gospodarczą, która zawierana jest w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy.

Dla problematyki objętej niniejszym opracowaniem podstawowe znaczenie ma jednak wprowadzony ustawą o sprzedaży konsumenckiej art. 627¹ KC. To nowe uregulowanie, w postaci tylko jednego artykułu, okazało się bardzo poważną zmianą klasycznego w naszym systemie prawnym typu umowy o dzieło.

W art. 627¹ KC ustawodawca zawarł regulację o stosowaniu odpowiednio do umowy o dzieło przepisów o sprzedaży konsumenckiej, ze względu na swoisty charakter niektórych unormowań umowy o dzieło. Wymaga to od interpretatora odpowiedniego modyfikowania norm.

Artykuł 627¹ KC ma charakter przepisu odsyłającego. W każdym z tego rodzaju przepisów można wyodrębnić część, którą w piśmiennictwie prawniczym⁴ nazywa się zakresem odniesienia (w przypadku art. 627¹ KC tą częścią będą umowy o dzieło wyróżnione podmiotowo i przedmiotowo), oraz część, która wskazuje, jakie przepisy mają być odpowiednio stosowane – nazywane umownie przepisami stosowanymi do jakiegoś zakresu odniesienia (czyli przepisy ustawy o sprzedaży konsumenckiej). Tego typu sposób legi-

---

¹ Ustawa weszła w życie 1.1.2003 r. i stanowiła implementację dyrektywy 99/44 oraz dyrektywy 98/6 Parlamentu Europejskiego i Rady z 16.2.1998 r. o ochronie konsumentów przy podawaniu ceny oferowanych im wyrobów (Dz. Urz. WE 1998.80.27). Zob. też *W. Dubis*, w: *Jezioro*, Komentarz SprzedKonsU, 2010, komentarz do art. 1, not. 1.

² Tak np. *J. Pisuliński*, w: *System PrPryw*, t. 7, 2011, s. 162.

³ Dla stosunków cywilnoprawnych charakterystyczna jest zasada równości (równorzędności) stron. Oznacza to, że żadna ze stron, niezależnie od tego, czy jest osobą fizyczną, czy też osobą prawną, nie jest podporządkowana drugiej stronie. Istotą dokonanych zmian legislacyjnych jest to, że ustawodawca, nie dopuszczając programowo nierówności (uprzywilejowania) poszczególnych podmiotów stosunków cywilnoprawnych, dokonał jednocześnie wewnętrznego podziału obrotu cywilnoprawnego na profesjonalny i nieprofesjonalny, wyróżniając w ramach tego pierwszego obrót dwustronnie i jednostronnie profesjonalny – z udziałem konsumentów.

⁴ Zob. np. *M. Hauser*, *Odpowiednie stosowanie*, s. 153.

slacji nie formułuje wszystkich czy niektórych członów norm prawnych, lecz powołuje się na inne przepisy przez odesłanie do nich. Powoduje to, że dopiero wszystkie te przepisy łącznie dostarczają tworzywo do skonstruowania normy prawnej czy objęcia całości typu umowy. Na skutek użycia przepisu odsyłającego art. 627¹ KC, niektóre przepisy, do których odsyła ten artykuł, będzie można stosować wprost, inne – tylko z pewnymi modyfikacjami, a jeszcze innych nie można będzie w ogóle stosować, głównie ze względu na ich bezprzedmiotowość bądź na ich całkowitą sprzeczność z przepisami ustanowionymi dla stosunków wynikających z uregulowania umowy o dzieło.

Termin „konsumencka umowa o dzieło” nie jest w ogóle terminem ustawowym. Konsumencka umowa o dzieło nie jest też odrębnym typem umowy nazwanej. Autor niniejszego opracowania opowiada się za uznaniem, że stanowi ona wyodrębniony podmiotowo i przedmiotowo podtyp umowy o dzieło⁵. Stronami tak określonej umowy o dzieło są: podmiot nieprofesjonalny, zawierający umowę w celu, który nie może być przypisany działalności gospodarczej (lub zawodowej), oraz podmiot profesjonalny, który zawiera umowę w ramach prowadzonej przez siebie profesjonalnej działalności. Strony umawiają się o wykonanie dzieła konsumpcyjnego, które ma postać rzeczy ruchomej.

„Konsumencka umowa o dzieło (w świetle art. 627¹ Kodeksu cywilnego)” stanowi monograficzne, systematyczne opracowanie tego podtypu umowy o dzieło. Podjęta w pracy próba rekonstrukcji jej treści na podstawie art. 627¹ KC, uregulowań konsumenckiej umowy sprzedaży oraz kodeksowego uregulowania umowy o dzieło prowadzi do zaskakujących niekiedy wniosków – np. w odniesieniu do stosowania przy umowie o dzieło konsumenckie przepisów o niezgodności towaru konsumenckiego z umową i możliwości posługiwania się instytucją rękojmi za wady dzieła konsumenckiego.

Przystępując do opracowania monografii, autor kierował się bardzo ogólnie sformułowaną tezą badawczą, zgodnie z którą regulacja sprzedaży konsumenckiej stanowi ustawową modyfikację uregulowania umowy o dzieło i prowadzi do powstania tzw. szczególnego rodzaju umowy o dzieło, kształtującego się pod wpływem praktyki oraz regulacji polskiej i międzynarodowej (w tym zwłaszcza Unii Europejskiej), odrębnego od modelu źródłowego wynikającego z przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących umowy o dzieło (art. 627 i n.). Istotnym celem tak zaplanowanej analizy było stworzenie opracowania użytecznego dla praktyki, która dotychczas była kształtowana w tym zakresie przez instytucję rękojmi i gwarancji⁶. Od czasu wejścia w życie nowego uregulowania w piśmiennictwie prawniczym poświęcano mu uwagę marginalnie, przy okazji omawiania ogólnej problematyki umowy o dzieło. Nie pojawiło się natomiast opracowanie, które stanowiłoby próbę rekonstrukcji konsumenckiej umowy o dzieło na podstawie art. 627¹ KC i uregulowań konsumenckiej umowy sprzedaży oraz kodeksowego uregulowania umowy o dzieło.

Wskazane założenie oraz cel wpłynęły zasadniczo na konstrukcję opracowania. Zakłada ona, że rozważania dotyczące uregulowania sprzedaży konsumenckiej odniesione zostaną do unormowania „źródłowego” – zasadniczo przepisów normujących umowę

---

⁵ Zob. też A. Brzozowski, w: System PrPryw, t. 7, 2011, s. 377 i n.

⁶ Zob. np. A. Brzozowski, w: System PrPryw, t. 7, 2011, s. 419–446.

o dzieło zawartych w Kodeksie cywilnym oraz innych aktach stanowiących kontekst normatywny dla tego uregulowania.

Jedynie tłem prowadzonych rozważań jest przedstawienie regulacji sprzedaży konsumenckiej w prawie UE (w tym w dostępnych projektach tej regulacji) oraz wybranych przypadków analogicznych rozwiązań w ramach kształtowania się, innych niż konsumencka, szczególnych rodzajów sprzedaży. Praca z założenia nie ma charakteru prawnoporównawczego⁷.

Opracowanie, jako jedyna praca na rynku wydawniczym o charakterze monograficznym poświęcona konsumenckiej umowie o dzieło, opiera się na bardzo licznych – lecz prawie wyłącznie odnoszących się do sprzedaży konsumenckiej – wypowiedziach doktryny oraz dostępnym autorowi orzecznictwie. W założeniu nie pretenduje jednak do miana opracowania wyczerpującego w tym zakresie. Wybór źródeł, jakie zostały wykorzystane, jest wynikiem oceny ich przydatności dla realizacji wskazanego wyżej celu ogólnego opracowania. Podstawowym zastosowanym kryterium jest ich przydatność dla podstawowego nurtu rozważań.

Zgodnie z dotychczasową praktyką legislacyjną, zagadnienia tej wagi regulowane były w Kodeksie cywilnym. Projektodawca ustawy o sprzedaży konsumenckiej zakładał, że po pewnym czasie, na podstawie ukształtowanej już praktyki obrotu cywilnoprawnego, możliwe będzie wprowadzenie omawianych zmian (z pewnymi korektami) do Kodeksu cywilnego.

Trudno jednak nie zasygnalizować już na wstępie podstawowej, najogólniejszej refleksji, jaka została sformułowana w niniejszym opracowaniu – nie tylko sama ustawa o sprzedaży konsumenckiej stwarza istotne trudności w interpretacji wielu jej unormowań na gruncie podstawowych konstrukcji polskiego prawa⁸. Krytyczna ocena w odniesieniu do uregulowania art. 627¹ KC idzie znacznie dalej, pozwala na uznanie go w odniesieniu do wielu kwestii za wadliwe.

*M. Pecyna*⁹ wskazuje, że impulsem dla nowego spojrzenia na uregulowania prawne umów konsumenckich w Polsce jest zarówno upływ czasu (13 lat od przyjęcia dyrektywy 99/44, 10 lat od uchwalenia ustawy z 27.7.2002 r. o sprzedaży konsumenckiej), jak i przyjęcie dyrektywy 2011/83.

Należy wyrazić nadzieję, że prezentowana monografia choć w części przyczyni się także do jak najlepszego uregulowania problematyki konsumenckiej umowy o dzieło w projektowanych przepisach.

---

⁷ Decyzja ta wydaje się uzasadniona ze względu na znaczną specyfikę unormowania polskiego.

⁸ Dotyczy to w szczególności podstawowego dla tego uregulowania pojęcia zgodności (lub niezgodności) towaru konsumenckiego z umową. Uregulowanie art. 4 ust. 2 i 3 SprzedKonsU wywołuje ponadto dyskusję dotyczącą takich kwestii, jak: definicja tego pojęcia, domniemania prawne. Ustawa posługuje się terminologią, która odbiega od kontekstu wyznaczonego przez Kodeks cywilny, co stwarza istotne problemy w praktycznym jej stosowaniu. Jest to dowód na istnienie ogromnych trudności, jakie występują w procesie implementacji uregulowań europejskich do prawa polskiego. W szczególności uwaga ta odnosi się do uregulowań prawa polskiego, mających dużą tradycję i wyraźną odrębność.

⁹ *M. Pecyna*, Sprzedaż konsumencka, s. 145 i n.